

og deres specialevejledning udløser da også flere godskrevne timer. Ph.d.-studerende er godbidder for de større lektorfisk og for de fede professorfisk. Dermed antyder jeg ikke, at der nødvendigvis er sammenhæng mellem timeafregning og arbejdsindsats, men blot at disse arbejdsopgaver er attraktive, og at enkelte institutter derfor gør alt, hvad de kan for at holde vejledningsopgaven internt blandt instituttets egne ansatte. Et vejlederskifte omhandler altså ikke kun om forholdet mellem ph.d.-studerende og vejleder, men også den interne fødekæde på instituttet. Netop derfor vælger enkelte institutledere, at det ikke skal være helt enkelt for den ph.d.-studerende at udskifte en vejleder.

I lighed med ph.d.-vejledning indgår ph.d.-kurser i f.eks. forskerskoler i den interne fødekæde. Det kan måske være årsagen til, at planlægningen ind imellem foregår bag lukkede døre blandt lektorer og professorer uden forstyrrende indblanding fra ph.d.-studerende. Og måske er det grunden til, at man som ph.d.-studerende ind imellem må væbne sig med endog meget tålmodighed for at komme igennem forskerskolens aktiviteter. I den forbindelse kan bogens anbefaling om et ulandsophold (s. 227) – være en metode til at reducere noget af kedsomheden.

Bogens bedste råd

Som afslutning vil jeg udnævne Kjøllet som den, der giver bogens absolut bedste råd. Det handler om, at den ph.d.-studerende planlægger udelukkende at skrive 7 kapitler á 20 sider (p. 102). Dette råd sætter, efter min mening, lys på det vigtigste ph.d.-råd nemlig, at man følger parolen: »keep it simple«. Hvorfor gøre det vanskeligere end det behøver at være? Bogen er bestemt anbefalelsesværdig for den ph.d.-studerende inden for de samfunds- og humanvidenskabelige forskningsområder.

*Frederik Hertel, Cand. Phil. PhD stipendiat
Aalborg Universitet, Institut for Uddannelse,
Læring og Filosofi*

Lennard Højbjerg and
Henrik Søndergaard (red.):
*European Film and Media Culture
Northern Lights – Film and Media
Studies Yearbook*, vol. 4.
Museum Tusulanums Forlag, 2006

Årbogens tema er løst: Europæisk film og medier, og dette løse tema er søgt samlet med titlens sidste ord: kultur, der igen er løst. De 12 bidrag er meget forskellige, og man kan spørge, hvad der binder dem sammen ud over bogens nydelige omslag? Bidragenes titler peger på mangfoldigheden:

- National Barriers for an *Imagi(e)ined* European Community: The Techno-Political Frames of Postwar Television Development in Europe (Andreas Fickers)
- EU Media Programmes: Little Investment, Few Results (Miguel Angel Casado)
- European Integration and East Central European Media. Post-Communist Media Transformation (Agnes Gulyás)
- Television Fiction and Cultural Diversity: Strategies for Cultural Change (Sonja de Leeuw)
- Going Global? Children's Television in Transition in Central-eastern Europe (Katalin Lustyik)
- The Nation: Not Yet the Weakest Link? The Articulation of National identity in a Globalized Popular Television Format (Hilde Van den Bulck & Dave Sinardet)
- Genre Blending in Turkish Television (Miyase Christensen & Christian Christensen)
- Format Trade and TV Drama – Friends for Life? Danish TV Drama in a Global Context (Gunhild Agger)
- European Art Television and the American Challenge (Ib Bondebjerg)
- The American Connection. Inspiration and Ambition in the New Danish Cinema (Peter Schepeleern)
- Subjectivity in Film and Television (Lennard Højbjerg)
- Popular European Art Film: Challenging Narratives and Engaging Characters (Helle Kannik Haastrup)

Forskelligheden i bogens bidrag, kan skyldes forskelligheden i bogens emne, som dens redaktører da også i indledningen ydmygt beskriver som et kludetæppe, og de peger på, at det der sammenbin-

der hele det europæiske medielandskab netop er den tiltagende kompleksitet, og også i nogen grad afhængighed af og spillover imod amerikanske medier. Bidragenes nationale emner er Danmark, Tyskland, Tyrkiet, Belgien, Holland, Tjekkiet, Polen og Ungarn, men det nationale er indskrevet i en dialektik, hvor det dels er under påvirkning af europæiske EU harmoniseringer og også af globalisering, samtidig med at det nationale søger at profilere sig selv mod fælleseuropæiske og globaliserende kræfter, hvor man ofte aner Amerikas dominans i baggrunden.

De forskellige emner og områder i årbogen modsvarer af mindst lige så forskelligartede metoder og tilgange. Undersøgelser af medieteknologi, mediepolitik og medieøkonomi nationalt og i EU-sammenhæng ofte i et relativt kort historisk forløb anvendes i nogle bidrag. Etnografiske studier og kulturanalyse, programflade-analyse, kvalitative undersøgelser, genreanalyse i en transnational kontekst, tematiske og stilistiske analyser, narratologi, undersøgelse af historiografi og receptionsanalyse kan man finde i andre bidrag.

»National Barriers for an *Imagi(e)ined* European Community: The Techno-Political Frames of Postwar Television Development in Europe« forbinder efterkrigstidens nationalistiske politiske strømninger med TV-teknologien, især forskellige linjestandarder og Telstar-projektet, og demonstrerer hvorledes teknologien blev udnyttet politisk, så TV blev et nationalt medium. Artiklen strejfer kun indlednings- og afslutningsvis »imagined communities«, og Andreas Fickers berører ikke her publikums reaktioner på de forskellige nationalistiske linjestandarder, men holder sig konsekvent til det politiske område. En mere detaljeret fremstilling af det tidlige TV-publikums reception af det nationale TV kunne være en udmærket fortsættelse af denne artikel.

Hvor Andreas Fickers beskrev en nationalistisk lukkethed inden for TV-mediet og dets teknologi, forholder Miguel Angel Casado sig kritisk til en anden form for protektionisme, nemlig EU's handelsprotektionisme inden for den audiovisuelle industri i »EU Media Programmes: Little Investment, Few Results«. Artiklen giver en kort, men detaljeret fremstilling af protektionismens historie inden for området, hvor man f.eks. kan se, at i de nye EU-lande er den amerikanske dominans inden for DVD-distributionen væsentligt større end i de gamle. Statistiske oversigter supplerer oversigter over national og EU-lovgivning og initiativer, og inden for filmproduktionen sammenstilles stilisti-

ske forskelle med distributionsforhold. Artiklen kan fint fungere som et lille opslagsværk om EU-lovgivning inden for medieindustriområdet, og den dokumenterer industriens afhængighed af EU-subsidier og lovgivning.

Forandringer i medierne i Tjekkiet, Ungarn og Polen i den post-kommunistiske overgang er emnet for Agnes Gulyás »European Integration and East Central European Media. Post-Communist Media Transformation« med emneordene: demokratisering, markedstilpasning, kommerialisering og internalisering, der pessimistisk kan sammenfattes som 'vestifikation'. Artiklen beskriver udviklingen efter 1989 i en klar og informativ oversigtsform, ikke kun inden for elektroniske medier, men inden for medieområdet som sådan, herunder magasin- og avisudgivelser, med en høj detaljeringsgrad i de enkelte afsnit.

Forandringer i samfundet er også baggrunden for Sonja de Leeuws bidrag »Television Fiction and Cultural Diversity: Strategies for Cultural Change«; men her drejer det sig om de kulturelle ændringer, som det hollandske multikulturelle samfund undergår. de Leeuw undersøger bl.a. de truede nationale public service-kanalers rolle i opbygningen af en kollektiv identitet. Med kortfattede referencer til bl.a. Giddens og Hall behandles TV-underholdningens og TV-fiktionens funktion for unges kontinuerlige identitetsopbygning i en etnisk, multikulturel og/eller global kontekst, herunder repræsentation af immigrantgrupper. En interessant del af artiklen er resultaterne fra et par medieetnografiske undersøgelser af unges medieforbrug i forhold til etniske baggrunde, hvor nyere fiktionsproduktioner med multikulturelle temaer og karakterer vejer tungere end diverse nyhedskanaler i identitetsopbygningen. de Leeuws artikel rækker ud over Holland, og den kunne med udbytte læses af ikke bare danske TV-analytikere, men også af danske TV-producenter.

Børne- TV og børne- TV-programlægning i det postkommunistiske Østeuropa ses i Katalin Lustyiks »Going Global? Children's Television in Transition in Central-eastern Europe« som et symptom på brede kulturelle og samfundsmæssige forandringer på baggrund af data indsamlet i en længere periode tilbage til midten af 1980'erne. Artiklen undersøger om forandringerne i børne-TV i Ungarn følger en global trend eller ej. I denne undersøgelse indgår en almenytlig beskrivelse af disse globale trends, hvor den historiske redegørelse for børne- TVs ændringer og status i dag i Ungarn er af mere speciel interesse.

Undersøgelsen af TVs etablering af og opretholdelse af den nationale identitet vender tilbage i »The Nation: Not Yet the Weakest Link? The Articulation of National identity in a Globalized Popular Television Format« af Hilde Van den Bulck & Dave Sinardet, og som man kan læse ud af titlen er globaliseringen af medier igen rammen for undersøgelsen. Fokus er her på alle TVs genrer, og der skelnes mellem TVs mere officielle repræsentative udsendelser om f.eks. kongelige bryllupper og den daglige programflade. Van den Bulck & Sinardet sætter et stort spørgsmålstegn ved, om det nationale og regionale er druknet i det globale. En vældig interessant og original vinkel er artiklens tætte beskrivelse af »banal« nationalisme i en »banal« genre, nemlig quizshowet.

TV-distributionen i Tyrkiet undergik omkring 1990 en vild deregulering, hvor statsmonopolisering brat blev afløst af markedsliberalisering med adgang til kommercielle kanaler. I »Genre Blending in Turkish Television« karakteriserer Miyase Christensen & Christian Christensen TV i Tyrkiet efter denne medierevolution som »hyperkommercialiseret«. Med tre genrer (game shows, nyheder og reality shows) som cases beskriver Christensen & Christensen, hvorledes sammenfletningen af lokale og nationale kulturer og blandingen af genrer har resulteret i tyrkisk-kulturspecifikke programmer. Med spændende analytiske indfaldsvinkler, der også går i detaljen, får læseren her et overraskende og fascinerende indblik i et »glokaliseret« mediebillende.

Forholdet mellem det globale og det nationale optræder igen som tema i antologiens næste artikel af Gunhild Agger: »Format Trade and TV Drama – Friends for Life? Danish TV Drama in a Global Context«. Denne artikel indledes med en behagelig kortfattet oversigt over de sidste 10-15 års teoretiske syn på forholdet mellem national identitet og globale medier. Så spørges der: Kan national TV-kultur blive global uden at miste sin oprindelige identitet og uden at miste sit publikum? Gunhild Agger besvarer sit spørgsmål inden for to kontekster. Den første er den globale handel med TV-formater, og den anden er mere generel, nemlig interkulturelle overførsler.

Den første kontekst skildres både historisk, aktuelt og præcist, den anden kontekst gives indledningsvist en noget løsere behandling; men efter en fokusering på dansk TV-drama, der igen kombinerer det historiske med det aktuelle, og den informationsrige oversigt med nære eksemplari-

ske analyser, f.eks. af *Ørnen*, kan artiklen klart forbinde nationale tilpasninger af internationale TV-formater med en kontinuerlig forhandling med interkulturelle overførsler.

Den europæiske elektroniske kollektive hukommelse eller historiografi er emnet for Ib Bondebjergs »European Art Television and the American Challenge«. Det er det tyske, og dermed europæiske, opgør med fortiden i serien *Heimat* fra 1984, der behandles i artiklen, og igen i denne artikel ser vi det nationale og også europæiske holdt op imod en amerikansk mediekontekst, hvor *Heimat* kontrasteres med amerikanske historiografiske og melodramatiske serier som *Holocaust*, *War and Remembrance* og *Winds of War*. Bondebjerg påpeger, at det faktisk lykkedes for Reitz med hans symbolske realisme at bryde ud af den amerikanske formel og skabe en regional historiografi, der har fået erfaringsdannende betydning i det europæiske kontinent.

Også Peter Schepelelner forholder sig til Amerika i "The American Connection. Inspiration and Ambition in the New Danish Cinema", og med ekkoer fra kulturhistorien ironiserer Schepelelner over skellet mellem europæisk elitær dannelse og amerikansk vulgaritet for at pege på, at i 1990'erne begyndte danske filmfolk at tage amerikansk film til sig som rollemodeller samtidig med at publikum blev anerkendt som en faktor i filmproduktionen. Artiklen peger konkret på en række instruktører, og den påviser paralleliteter mellem et stort antal specifikke danske film og deres amerikanske modstykker. At producere danske film med engelsk/amerikansk sprog er derimod ikke heldigt på markedet. Med Trier som undtagelsen, viser Schepelelner, sælger disse film markant færre billetter end danske film på dansk, der blot stilistisk er knyttet til det amerikanske, og artiklen slutter retorisk med spørgsmålet (som her gengives på det sprog, det er skrevet på): »And if the Danes do not make Danish films, then who will?«

Lennard Højbjerg går tæt på filmteksten med sine æstetiske og narrative nærlæsninger for at se efter den store forskel mellem amerikansk og europæisk filmstil. I artiklen »Subjectivity in Film and Television« får vi en komparativ stilistisk analyse af fremstillingen af subjektivitet i henholdsvis europæisk og amerikansk film med Susanne Biers *Elsker dig for evigt* som case. Som det er tilfældet med flere andre artikler i denne antologi får læseren her oven i stoffet om europæiske medier i den globale og amerikanske kontekst en ekstra

frugt i posen. I denne artikel får man foræret en almenyttig og interessant viden om subjektivitet i filmisk narratologi.

I »Popular European Art Film: Challenging Narratives and Engaging Characters« ser Helle Kannik Haastrup på en europæisk smagshybrid: populære kunstfilm. Hybriditeten er bredere end som så, idet der også inddrages computerspils påvirkning af film, f.eks. hypertextuelle plots. Med populære film forstås genrer som romantiske komedier og melodramaer og med kunstfilm forstås bredt film med avancerede narrative strukturer, hvor Haastrup med hjælp fra Bordwell og Grodal nuancerer denne definition på kunstfilm. Som det passer sig i denne antologi har kunstfilm europæiske konnotationer, og populære film amerikanske. Artiklens egentlige emne er dog de smagshybride

»cross-over« film, hvor Haastrup videreudvikler Bordwells »what-if« film til tre typer: »the glimpse narrative«, »the back-to-front narrative« og »the forking-path narrative«. Denne ret aktuelle og levende genres narrativitet eksemplificeres og illustreres af en længere analyse af *Sliding Doors*. Artiklens er ikke kun pædagogisk i sin fremstillingsform, den er afgjort en glimrende masterplan til et emnekursus eller andet undervisningsforløb i filmisk narratologi og nyere genrer.

Northern Lights – Film and Media Studies Yearbook, vol. 4: *European Film and Media Culture* er et konglomerat, hvor de enkelte bidrag er bedre hver for sig end til sammen. Det er et held, at bidragene er gjort tilgængelige, for de indeholder et overskud af nyttig og spændende viden inden for deres reelt meget forskellige emner.

*Jørgen Riber Christensen, studielektor
Institut for Kommunikation
Aalborg Universitet*